

Nudzɔdzɔ veviwo

Biotech numiemiewo fe asitsatsa le 2010 me.

Si Clive, Gɔmedɔla kple zimenɔla na ISAAA, wɔ.

BIOTECH numiemiewo gba go ɔe hekta miliar ɔeka dzi.

2010 enye biotech numiemiewo fe agbledede kple wofe asitsatsa fe fɛ 15 lia ɔuɔ, (1996-2010).

Le 1996 kple 2010 dome la, anyigba siwo dzi wode GM gble le la wu miliar ɔeka, tefe si sɔ kple Amerika alo China fe lolome) si ɔee fia nyatefetɔe be numiemie siwo ɲu wotrɔ asi le fe dodo xɔ anyi nɔ.

Tso 1996 va se ɔe 2010 me la, anyigba fe kekeme si dzi wode biotech numiemiewo fe agble ɔo la galolo ɔe edzi tefe 87, esi wɔe be biotech numiemiewo fe dodo trɔ zu agbledede mɔnu yeye si dzi woda asi ɔo kaba. Le 2010 me, agble sia dede dzi ɔe edzi ne eglo 10%, eye wɔde hekta milion 148. Dziɔɔdzi hekta milion 14 nye nu si de ɲɔɔ le fɛ 15 siawo me. “Numiemie tsakatsaka dodowo le ɲɔɔ dem, eye wɔde hekta milion 180 tso fɛ 2009 me va milion 205 le fɛ 2010 me. Dziɔɔdzi sia nye 14% eye wodoe ɔe hekta milion 25 dzi”. Dukɔ siwo le numiemie siwo ɲu wotrɔ asi le dom la, de ɲɔɔ ɲutrɔ, eye wode 29, le esi wonye 25 le fɛ 2009 me ; zi gbɔtrɔ enye esi, dukɔ ewo gbɔtrɔ siwo dea numiemie siwo ɲu wotrɔ asi le fe agblewo la, ɔe sia ɔe dee wɔwu hekta milion ɔeka. Le dukɔ 29 siwo doa numiemie siwo ɲu wotrɔ asi le la, ame siwo le eme ade miliar 4 alo 59%, eye wowu xexea me nɔlawo fe afɔ.

Dukɔ etɔ yeyewo, Pakistɔ, Birmania kple Suɛde wode gbefɔ faa be yewoage ɔe numiemie siawo dodo me zi gbɔtrɔ le fɛ 2010 me. Dzamani dukɔa hɔ 15 be yeagadze gɔme.

Le dukɔ 29 siwo le numiemie siwo ɲu wotrɔ asi le ɲudɔ wɔm le fɛ 2010 me la, 19 tso dukɔ made ɲɔɔwo me, eye 10 koe tso dukɔ de ɲɔɔwo me ; heyi edzi la, dukɔ 30 bubuwo le numiemie siawo flem va wo gbɔ, ale wɔ wo katɔ fe fufɔfo le dukɔ 59 siwo da asi ɔe numiemie siawo zazɔ dzi, edodo alo efefle ; ame 75% le xexea me godoo ye tso dukɔ 59 siawo me.

Le 2010 me la, agble sia delawo ade milion 15,4 , nu si de ɲɔɔ ɲutrɔ, eye vevietɔ wofe 90% alo milion 14,4 nye agbledela sue siwo si alɔme mele o le dukɔ made ɲɔɔwo me. Xexlɛme sia mede tututu o, le viɔe siwo va ve eme la ɲu ta. Nu si gawɔ nuku enye, tso fɛ 1996 me le xexe me godoo la, agbledela siawo ɔe zi milion alafa ɔeka be yewoado alo agado numiemie siawo wu fɛ sia fɛ, le viɔe sɔ gbɔ si hem wɔle vae la ta.

Dukɔ made ɲɔɔwo do nu siawo fe 48% le fɛ 2010 me, eye wɔawu dukɔ de ɲɔɔwo tɔ hafi fɛ 2015 naɔo. Numiemie siawo fe adzɔ le agbɔ sɔm ɔe edzi ɲutrɔ le dukɔ made ɲɔɔwo me ; woade 17% alo hekta milion 10,2 le esi dukɔ de ɲɔɔwo tɔ le 5% alo hekta 3,8 ko.

Dukɔ made ɲɔɔ atɔ gbɔtrɔ siwo le biotech numiemie gbledede siawo ɲudɔ wɔm la woe nye China, India le Asia nyigba dzi, Brazilia kple Argentina le Amerika nyigba dzi kpakple Dziehe Afrika.

Brazilia si de ngɔ le numiemie siawo dodo me le dziehe Amerika nyigba dzi la, gadzi wofe dodo ɔe dzi wu du sia du le xexea me ; dziɔɔdzi sia yi hekta milion 4.

Le Ostralia, numiemie siawo fe agbledede gale eme vam le kuɔɔɔ si gbɔ megbe, tso fɛ yi fɛ fe dziɔɔdzi gɔtɔ, le sɔsɔ ɔe nu ɔu : tso 184% heyi hekta 683.000.

Burkina Faso enye dukɔ evelia le numiemie dodo fe keke ɔe dzi me (126%), kple edola siwo fe anyigba fe kekeme de hekta 260 000, nu si de ngɔ wu amewo katɔ tɔ, eye wowɔ 65%.

Le Birmania, agbledela sue 375.000 wodo ɔeti si ɔu wotrɔ asii le hekta 270.000 dzi kple dzidzedze nyuie, nu si xɔ 75% le ɔeti siwo katɔ wodo le dukɔ fe anyigba dzi.

Le India, fɛ asiekelia fe numiemie siwo ɔu wotrɔ asi le gale edzi yim kple nudola milion 6,3 siwo de hekta milion 9,4 alo 86%.

Mexico dukɔa te biotech numiemie gbledede sia kpɔ le bligbledede ɔu kple dzidzedze nyuie.

Abloti dukɔ enyi siwo de ngɔ le numiemie gble siawo dede me la, de bligble alo yevu dzete si me goma le “Amflora”, nu si dzi Abloti dukɔ fofuwɔ da asi ɔo nyitsɔ laa (asidada gbɔtɔ ɔe numiemie gbledede si xɔ fɛ 13 le UE me).

Zi gbɔtɔe nye esi biotech numiemie xɔ tefe 10% ɔe hecetar miliar 1,5 dzi, eye le dukɔ 29 siwo de biotech numiemiegblewo va yi le fɛ 2010 me la, woakpɔ agblede nyigbawo wu 50%.

Numiemie tsakatsakawo dodo le vevie le biotech gbledede nyawo me ; dukɔ 11 siwo me dukɔ made ngɔwo le, do ale numiemiewo le fɛ 2010 me, esi sɔ kple hekta milion 32,2 alo numiemie tsakatsaka 22% ɔe hekta milion 148 dzi.

Tso 1996 va se ɔe 2009 me la, numiemie gblededewo kpe ɔe dukɔme ngɔdede nyawo ɔu, esime wɔna agbleme nukuwo fe dziɔɔdzi kple wofe asixɔɔ de ɔlar 65 ; eye wogakpɔ nu siwo fo xlɔ mɔ ta to kilo milion 393 fe aɔu dodo fe viɔe me ; le fɛ 2009 ɔeɔe ko, eɔɔɔ ya gbegblɛ fe ɔusɛ kpɔ tɔ kilo milion 18, nu si nye lɔri milion 8 wɔwɔ fe ɔɔɔ kpɔ tɔ. Egakpɔ numiemie vovovowo ta, le hekta milion 75 fe anyigba taviɔli me ; eye wogakpena ɔe ame ɔu to ahedada ɔɔɔ kpɔ tɔ me le kpekpeɔeɔu si wɔna agbledela sue milion 14,4 siwo le ahedada ɔuɔɔuɔ tɔwo dome le xexea me.

Didi vevi aɔe ku ɔe nuwo fe zɔzɔ nyuie ɔu, hena kadede me nɔnɔ le nua fe asi kple efe ɔwɔwɔ nyuie dome, hiɔ be wofe ɔɔdeasiwo asesɛ gake womaxɔ asi o, na dukɔ sue siwo fe ngɔdede meɔi naneke o.

Biotech nuku fafɔ fe asi de ɔlar miliar 11,2 le fɛ 2010 me ; na biotech bli dzadzra, Soja nukuwo kple ɔeti la, wofe asi ade ɔlar miliar 150 fɛ ɔeka.

Le fe atɔ siwo gbɔna me la, dzidefo li : bli mase kuɔɔɔ ava me le 2012 me ; sikatsi mɔlu le 2013 me kple biotech bli hafi 2015 fe taɔɔzinu ava me. Esi akpe ɔe Asia dukɔ me nɔla ahedala miliar ɔeka ko ɔu, siwo ɔua mɔlu ɔeɔe ko. Biotech numiemiewo ate ɔu kpe ɔe fɛ 2015 fe taɔɔzinuwo ɔu ɔuɔ le ahedada ɔɔɔ kpɔ tɔ me afɔ, le nukuwo fe dzidzi ɔe dzi, le susu sia ta be woade bubu ISAAA Gɔmeɔola fe domenyinuwo ɔu, ame si xɔ Nobel bubu dzesi le fɛ 1970 me, Norman borlaug, “Agbleme nukuwo” takpɔla, si ɔe ame miliar ɔeka tso ɔwuame me.

Nyanyanana vovovowo le ISAAA Brief 42 “Global Status of commercialized Biotech/GM Crops : 2010”Enɔla : Clive James. Hena Nyanyanana bubuwo xɔxɔ la : <http://www.isaaa.org> alo woakpɔ ISAAA Afri Center le africenter@isaaa.org, alo e-mail to info@isaaa.org dzi.